

טקס יום הזיכרון לשואה ולגבורה שדה נחמיה

תשפ"ג – 17.04.2023

ליינאפ:

1. מנחה
2. נגינת מפוחית – משה סורוקר
3. יזכור – יואב שהם
4. דבר היום – רן אבן דן
5. מנחה
6. הדלקת נרות – שנת מצוות
7. ההתנגדות היהודית/ חיים גורי ומונייה אברהמי – גלעד שהם
8. שיר: האור בקצה – אלה דר ודביר עצמון שתיל
9. מנחה
10. סיפור אישי – הרמן איטליינדר ז"ל – טל פינטו
11. מנחה
12. התקווה – אלה דר
13. מנחה

לפני תחילת הטקס – מנחה: אני מזמינה את מי שרוצה להדליק נר זיכרון ולהניח פרח.

מנחה: ערב טוב, אנחנו מבקשים להתחיל בטקס, נא לכבות טלפונים

נגינת מפוחית – משה סורוקר

יזכור – יואב שהם

דבר היום – רן אבן דן

מנחה: אני מזמינה את אביה וסופיה, יחד עם כיתת תות, ילדי שנת המצוות, להדלקת ששת הנרות

הדלקת נרות – שנת מצוות

ההתנגדות היהודית – גלעד שהם

שיר – אלה דר ודביר עצמון שתיל

מנחה: הרמן טל ז"ל, היה מראשוני המתיישבים בקיבוץ, בעלה של לילו ז"ל, אביהן של עליזה ז"ל, חנה ואירית שיבדלו לחיים ארוכים. מסיפורו תקריא לנו טל בלס פינטו.

סיפור אישי – טל בלס פינטו

מנחה: לשירת התקווה הקהל מתבקש לעמוד

התקווה – אלה דר

מנחה: תם הטקס

יזכור / אבא קובנר :

נזכור את אחינו ואחיותינו,
את בתי העיר ואת בתי הכפר,
את רחובות העיירה שסאנו כנהרות ואת הפונדק הבודד עלי אורח ;
את הישיש בקלסתר פניו ,
את האם בסודרה,
את הנערה בצמותיה
את הטף ;
את אלפי קהילות ישראל על משפחות האדם ,
את כל עדת היהודים,
אשר הוכרעה לטבח על אדמת אירופה מידי הכורת הנאצי ;
את האיש שזעק פתאום ובזעקתו מת ;
את האישה שחבקה תינוקה אל לבה
וזרועותיה צנחו ;
את התינוק שאצבעותיו מגששות אל פטמת האם
והיא כחולה וצוננת ;
את הרגלים ,
את הרגלים שביקשו מפלט
ולא היה מנוס עוד ;
ואת שקפצו ידיהם לאגרוף ,
האגרוף שחפן את הברזל ,
הברזל שהיה לנשק החזון, היאוש והמרד ,
והם ברי הלבב והם פקוחי העיניים
והם שהשליכו נפשם מנגד וידם קצרה מלהושיע ;
נזכור את היום ,
את היום בצהריו, את השמש שעלתה על מוקד הדמים ,
את השמים שעמדו גבוהים ומחרישים
נזכור את תלי האפר אשר מתחת לגנים הפורחים .
יזכור החי את מתיו כי הנה הם מנגד לנו
הנה נבטות עיניהם סביב-סביב ,
ואל דמי, אל דמי לנו, עד יהיו חיינו ראויים לזכרם.

דבר היום:

היום, יום שני, כ"ו בניסן תשפ"ג, ערב יום הזיכרון לשואה ולגבורה, התכנסנו כולנו – מקימי הקיבוץ, בנים נכדים ונינים, חברים שהצטרפו ברבות השנים, תושבים ואורחים - כדי לזכור ולהזכיר את השואה ואת הגבורה, שהיו מנת חלקם של בני עמנו ומשפחותינו.

לפני שמונים שנה, בערב פסח תש"ג, אפריל 1943, פרץ מרד גטו ורשה, המרד העירוני הראשון נגד גרמניה הנאצית בכל השטחים שכבשה. הידיעות על המרד נפוצו במהירות והגיעו גם לעולם החופשי, והוא היה לסמל הלחימה של מעטים מול רבים, לסמל עצמאותה של רוח האדם ועוצמתה.

אָפֶּל הרצברג, ניצול מחנה ברגן-בלזן אמר: "לא שישה מיליון יהודים נרצחו, אלא שש מיליון רציחות היו, ובכל פעם נרצח יהודי". כל קרבן היה עולם ומלואו. כל אדם נשא עמו את סיפור עברו ומורשת קהילתו, את הווייתו ורוח משפחתו ואת עתידו שנגדע.

חילוץ תווי פניהם של הקורבנות - לא זו בלבד שהוא מנציח את זכרו של העולם שאבד, אלא הוא גם תורם תרומה של ממש לעיצובו של עולם חדש ומתוקן. הלוואי ונוכל אנו, בזוכרנו אותם, להמשיך ולצקת משמעות לחיינו ולעצב את זהותנו, בסובלנות, בסבלנות, בחמלה, באהבה.

הדלקת נרות:

1. נר ראשון – לזכר ילדי ישראל שנספו על לא עוול בכפם
2. נר שני – לזכר העם שנרצח בזדון ובהשפלה
3. נר שלישי – לזכר הלוחמים שלחמו בחירוף נפש והגנו על כבוד העם
4. נר רביעי – לזכר ולכבוד לוחמי היערות
5. נר חמישי – לכבוד חסידי אומות העולם
6. נר שישי – לפיד התקומה, אותה ציווה עלינו העם בלכתו בדרכו האחרונה

ההתנגדות היהודית/ חיים גורי ומונייה אברהמי:

התנגד מי שהבריח כיכר לחם.

התנגד מי שלימד בחשאי

התנגד מי שכתב והפיץ עלון מחתרת שהזהיר וקרע אשליות

התנגד מי שהגניב ספר תורה

התנגד מי שזייף תעודות "אריות" שהעניקו חיים

התנגד מי שהבריח נרדפים מארץ לארץ

התנגד מי שכתב את הקורות וטמן בחול

התנגד מי שהושיט עזרה לראוי לה ממנו

התנגד מי שאמר מילים שקרבו את קצו

התנגד מי שקם בידיים ריקות על הורגיו

התנגד מי שקישר בין הנצורים והבריח הוראות ומספר כלי נשק

התנגד מי ששרד

התנגד מי שלחם עם נשק ביד ברחובה של עיר, בהרים וביער

התנגד מי שהתקומם במחנות המוות

התנגד מי שמרד בגטאות, בין קירות נופלים, במרד הנואש ביותר שידע האדם המורד מעודו.

סיפור אישי – הרמן איטליינדר ז"ל:

הרמן איטליינדר נולד ב 11 בספטמבר 1923, באמסטרדם. כנער, הוא השתייך לתנועת הנוער הסוציאלי דמוקרטית. לאחר שפלוש הגרמנים להולנד במאי 1940, כשהיה בן 17, הוא נמנה עם מחלקי עיתון בלתי לגאלי. שנה אחר כך הוזהר שנתפסה רשימת שמות פעילים, הכוללת גם אותו והוא ברח מביתו. הרמן עבר ממסתור למסתור עד שנתפס, עם עוד שבעה מחבריו. קנה הרובה של הגרמנים כבר היה נעוץ בראשו, ורק במזל לא נורתה הירייה.

ב 26 בנובמבר 1942 הגיע הרמן למחנה הריכוז וסטרבורק. את השבוע הראשון העביר בצריף העונשין ואחר כך הועבר לצריף בו גרה כל קבוצת ההכשרה. הרמן, כמו חבריו, עסק בעבודות שונות במחנה וביניהן עבודה חקלאית, פינוי ציוד וסבלות. הוא וחבריו להכשרה חיפשו דרכים לברוח מהמחנה, אך מבלי לפגוע באלו שיישאו. הם היו בקשר עם חברים שנתרו מחוץ למחנה והבינו כי עליהם לפעול מהר, הטרנספורטים למחנות ההשמדה לא מתעכבים.

הרמן עזר בהברחת אנשים אל מחוץ למחנה וכשעבד בתור סבל, שסחב מזוודות של האנשים שנשלחו ברכבות אל מחנות ההשמדה, החביא סרטי סימון של הסבלים, כדי להשתמש בהם בעת הצורך.

בפברואר 1944, הרמן ביחד עם חברו פריץ, התנדבו להירשם למשלוח שיצא אל מחנה ההשמדה טרייזנשטדט. הם הובלו אל הרכבת על ידי משטרת המחנה וכשהשוטרים הלכו להביא קבוצה נוספת של אנשים לרכבת, ירדו ממנה פריץ והרמן, כשעל זרועם סרט סימון של סבלים משירות המטען. בעזרת אישורי יציאה מזויפים, הם יצאו מהמחנה והסתתרו בסביבתו. כמה שעות אחר כך, אספו אותם חברי מחתרת והרכיבו אותם על האופניים עד לעיר אסן. הרמן ופריץ לקחו רכבת להאג ומשם המשיכו ברכבות ואוטובוסים, עד לטולוז שבצרפת, כאשר בכל פעם נפגשו עם אנשי קשר שמסרו להם תעודות מתאימות וכרטיסי נסיעה.

בצרפת הרמן עבד אצל איזה איכר, עד שנמצאו נעליים במידה 45, שהתאימו לו ואיתם יכול היה לצאת למסע לחציית הפירנאים, בדרכו לספרד. ארגון "הרזיסטנס הצרפתי" סייע להבריח אותו ואת חבריו. המסע הרגלי היה קשה, המזון היה מועט, מזג האוויר היה סוער וסכנה אמיתית ריחפה על ראשיהם של אנשי הקבוצה. חלק מהקבוצה הצליחה לחצות את הגבול ולעבור לספרד, כשלתע הופיע המשמר הגרמני והרמן וחבריו – נאלצו להסתתר. הם חיכו עד הבוקר כשבגדיהם ספוגים במים והקור עז. אסור היה להדליק אש פן יתגלו על ידי הגרמנים. בבוקר, הצליחו לחצות את הגבול לספרד.

אחרי שנחקרו במשטרה הספרדית המקומית, המשיכו הרמן וחבריו בדרכם. במדריד הוא חיכה עם חבריו לקבל סרטיפיקטים – אישורי כניסה לארץ ישראל. ועד שאלה הגיעו, דאג להם ארגון הגיוינט למזון וכלכלה. כשהגיעו האישורים, יצא לקאדיס ושם פגש קבוצה גדולה של פליטים. 58 מהם השתייכו לקבוצת החלוצים מהולנד, ביניהם ארווין וגרדה קפלנר, לילו ולודי כהן, וגם לילו ורולף רוטמן – אנשים שעתידיים היו לקשור את חייהם עם חייו. הפליטים עלו על אוניה פורטוגלית והפליגו לארץ ישראל. ב – 5 בנובמבר 1944, עגנה האונייה בחיפה ומיד נלקחו נוסעיה למחנה הבריטי בעתלית. אחרי שבועיים של שהייה במחנה עתלית, ולאחר שתחקרו על גרמניה ועל מסעם, הגיעה החבורה לקיבוץ חוליות (שדה נחמיה).

במשך כל שנות חייהם, שמרו חברי קבוצת ההכשרה והמחתרת ההולנדית על קשר ואף דאגו להנציח את שמות האנשים שעזרו להם להימלט מהולנד.